

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бержель Ж.-Л. Общая теория права / Пер. с фр. — М.: Издат. дом Nota bene, 2000. — 576 с.
2. Корчевна Л.О. Доктрина як джерело права // Правова держава. — 2005. — № 8. — С. 19-24.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 року з наст. змінами [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 року з наст. змінами [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>

З.В. Кузнєцова,

к.ю.н., доцент,

доцент кафедри конституційного права та правосуддя,

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

КОНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ СПРАВАМИ

У відповідності із статтею 38 Конституції України громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування [1]. Саме участь громадян в управлінні державними справами є одним із найважливіших принципів функціонування державного механізму. Важливо зауважити про те, що відносно зазначеного права воля народу повинна бути основою влади держави і проявлятися у періодичних, вільних і нефальсифікованих виборах, що мають відбуватися при загальному, прямому і рівному виборчому праві шляхом таємного голосування, або ж через інші форми, що забезпечують свободу голосування.

Закріплення цього права в Конституції України відповідає також і міжнародним нормам, зокрема, передбаченому статтею 21 «Загальної декларації прав людини», право кожного брати участь в управлінні своєю країною безпосередньо або через вільно обраних представників [2]. Стаття 25 «Міжнародного пакту про громадянські і політичні права» закріплює положення про право кожного громадянина без будь-якої дискримінації та без обґрунтованих обмежень мати право і можливість брати участь у веденні державних справ як безпосередньо, так і за посередництвом вільно обраних представників [3].

Оскільки, вільно обраними представниками народу є Президент України, народні депутати України, депутати місцевих рад та їх посадові особи, вважаємо за необхідне зосередити увагу на реалізації функції з управління державними справами саме на вказаних суб'єктах, адже вони є первинним представництвом волі українського народу. У зв'язку з цим слід зазначити, що процес здійснення своїх конституційних повноважень Президентом, народними депутатами можна вважати управлінською діяльністю. Президент кожної країни наділений певним обсягом компетенцій і повноважень, виконує специфічні функції, здійснює управлінську діяльність. До прикладу, однією із форм реалізації компетенції Президента України є контрольна діяльність. На сьогодні в літературі доведена необхідність виділення контролю в якості самостійного виду діяльності. Науковці з теорії управління виходять з того, що контроль — це система спостереження і перевірки процесу функціонування відповідного об'єкта з метою виправити його відхилення від заданих параметрів.

Контрольна діяльність Президента України не отримала належного закріплення в Конституції, проте це не може слугувати підставою для заперечення проти такої форми реалізації його компетенції, оскільки контроль є необхідним елементом будь-якої управлінської діяльності. Адже для успішного виконання покладених на главу держави повноважень керівництва зовнішньополітичною діяльністю, забезпечення обороноздатності та національної безпеки України об'єктивно необхідний дієвий контроль з боку Президента за станом справ у цих сферах, за діяльністю підпорядкованих органів та якістю виконання виданих ним актів.

За конституційним статусом Президент України є главою держави. А один з найважливіших напрямків програми реформ у нашій країні — перебудова систем управління у вищих ешелонах державної влади. Цей процес зумовлений, крім іншого, періодичним внесенням змін до Конституції України. В цих умовах необхідно звернути увагу на роль і ефективність менеджменту в процесах розвитку держави і суспільства в цілому, реалізації державно-владних функцій органами державної влади та їх посадовими особами.

Безперечно, народне представництво в сфері управління державою не обмежується повноваженнями Президента України. Управлінські функції здійснюють і народні депутати, які є суб'єктами державно-владних повноважень відповідно до законодавства та рішення яких є обов'язковими для виконання. Сьогодні формується нова ідеологія професійної системи управління, яка на першу позицію ставить розвиток процесів професіоналізації управлінської діяльності, становлення інтелектуального і управлінського капіталів, а також впровадження принципів конституціоналізму в системі визначення критеріїв соціально-економічної результативності менеджменту. Поєднання ме-

неджменту з процесами конституціоналізму не є випадковим та надуманим, а є об'єктивною реальністю для подальшого інноваційного розвитку сучасного постіндустріального суспільства.

Суттєвою проблемою сучасного стану української держави є рівень розвитку управлінської діяльності як професійної системи знань і структурної практичної компетенції. Саме система управління концентрує в собі необхідний і достатній рівень професійної роботи юристів, економістів, інженерів, психологів, фінансистів та інших фахівців, які задіяні в професійно-виробничій діяльності вищих органів державної влади. Саме діяльність визначається ефективністю прийнятих управлінських рішень. Криза ж настає тоді, коли управлінська діяльність не справляється з роллю ведучої ланки, коли рішення приймаються поза територією справжнього професіоналізму і компетенції, коли не працюють механізми мотивації, які є серцем прогресу і стратегічного зростання. Держава повинна бути єдиним організмом, де ефективно задіяні і комплексно відтворюються всі види ресурсів. Системно менеджмент працює над структурно-функціональною якістю людського капіталу. Саме системні дії топ-управлінців призводять державу до успіху [4, розділ 5].

Сучасний етап соціально-економічного розвитку українського суспільства спрямований на пошук інноваційних підходів до вирішення, насамперед, управлінських проблем політичного керівництва державою, станом економіки, соціальною захищеністю громадян. Стан економіки, рівень технічного прогресу, матеріально-технічна база виробництва багато в чому визначаються сьогодні станом системи управління. Розвиток професійної системи управління, як діяльності високопосадовців, є своєрідним барометром стану суспільства і багато в чому буде визначати досягнення реального політичного та економічного суверенітету держави, її реального впливу на розвиток міжнародного співробітництва.

Також важливо зазначити, що Конституція України — нормативно-правовий акт, що закріплює не тільки норми, але й принципи права. Нормативні встановлення Основного Закону України мають не тільки регулятивний, але й установчий, програмний, політичний характер, що свідчить про те, що Конституцію України також необхідно розглядати і як політико-правовий акт-документ. Взагалі то, конституція країни повинна впливати на усі процеси розвитку держави і суспільства, особливо на його базові процеси, до яких відноситься управлінський процес у своїй якості та результативності. У цьому аспекті Конституція України має визначальне значення, а її положення мають прямий вплив на соціально-економічну результативність дій професійної системи управлінської діяльності. В такому випадку Конституція визначає характер і форми розвитку процесу професіоналізації управлінської діяльності та зако-

нодавчо впроваджує процес витіснення із системи менеджменту непрофесійних управлінців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 року з наст. змінами [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>. — Назва з екрана.
2. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_015
3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966, ратифікований Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 19.10.73 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_043
4. Якокка Л. Кар'єра менеджера / Л. Якокка (с У. Новаком); пер. с англ. С.Э. Борич. — Минск: Попурри, 2014. — 512 с.

О.В. Прішкіна,
д.ю.н., професор,
професор кафедри конституційного права та правосуддя,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Демократичні перетворення, що відбуваються в Україні, активізація процесів формування громадянського суспільства і побудова демократичної, правової, соціальної держави об'єктивно та настійно вимагають оптимальних політичних, соціальних, економічних, культурних модернізацій сучасного українського суспільства та ефективного вдосконалення механізму державної влади.

На сучасному етапі розвитку України найбільш ефективно реформування системи державно-управлінських відносин можливо лише шляхом децентралізації.

Децентралізація (від латинського de — «заперечення», centralize— «середній, центральний») означає «знищення, скасування або ослаблення централізації і розширення прав низових органів управління [1, с. 164].